

stichter van haar huismacht, en later voor andere Shōguns oprichtte.

Het bekendst zijn wel de kandelabres bij de Tōshōgu te Nikkō, het reeds genoemde groote heiligdom voor Iyeyasu. Wie de torii (shintō-tempelpoort) en de groote hoofdingang met de beschermgeesten doorgaat, en links omslaande, over het voorplein, met zijn talrijke gebouwen zich naar de hoofdtempel begeeft, bevindt zich, als hij eenige treden is opgestegen, vóór den beroemden tweeden ingang, „de Yōmeimon”. Daar staan links en rechts eenige kandelabres (deels in een omhulling voor bederf bewaard), waarvan bij alle de buitenlandsche herkomst door den vorm direct opvalt.

Hierbij doet zich de vraag voor, welke luchters nu eigenlijk van Nederlandsche afkomst zijn. Daarbij heeft men in het oog te houden, dat voorzoover bekend, ten eerste in 1636 op de gewone reis naar Yedo het opperhoofd Caron en de koopman Hagenauer bij den pas opgetreden Shōgun Iemitsu het succes hadden, dat het vroegere opperhoofd van Formosa, Nuyts, door de Compagnie vrijwillig als gijzelaar overgezonden, eindelijk werd vrijgelaten. De gunstige stemming van den Shōgun was vooral veroorzaakt door aanbidding van een grooten 30-armigen kroonluchter van 796 pond, die bij de audiëntie in een houten toestel was opgehangen en door den Shōgun voor plaatsing in de Tōshōgu werd bestemd. Ten tweede weet men, dat ook de hofreis van 1640 van zeer groot belang was. In dat jaar toch had men twee Portugeesche schepen, die, tegen 't bevel van 't vorig jaar in, toelating verzochten, teruggezonden en de opvarenden terechtgesteld. De band met de Europeesche natie, die toen de oudste (bijna een eeuw oude) brieven in Japan had, was verbroken; de anti-christelijke beweging, die destijds onder de leidende ambtenaren veld won, bedreigde, zooals we zagen, ook de Hollanders. Ook toen echter vielen de aangeboden staande koperen kaarsenkroon, benevens 12 armluchters, met 500 waskaarsen, zeer in den smaak en wederom werd plaatsing in het mausoleum te Nikkō bevolen.

Aldus kan men de Hollandsche herkomst aannemen van den hangenden kandelaber (rechts) en den staanden (links), welke men hier ziet gereproduceerd (afb. 4) en die links vóór den Yōmeimon zijn opgesteld. Gelijk blijkt zijn zij door dichte omhulsels omsloten. Ook meldt het opschrift, dat beide: de draaiende lamp (deze bewoog n.l. als ze brandde) en de staande tōrō (= votieflantaarn), uit Holland kwamen en geheel van westersch maaksel zijn.

Over den staanden kandelaber aan de overzijde (niet op de afbeelding) waarbij men vermeld vindt, dat deze van de Ryū Kyū gekomen is, bestaat nog eenige onzekerheid. Zoo wijst de platte grond van den tempel voor in het album, waaraan ik de plaat ontleen, deze als „Hollandsch” aan, en de Westersche vorm doet bij velen de meening ontstaan, dat zij iets met